

**ВИКОНАВЧИЙ ОРГАН КИЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
(КИЇВСЬКА МІСЬКА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ)
ДЕПАРТАМЕНТ КУЛЬТУРИ
КОЛЕДЖ ХОРЕОГРАФІЧНОГО МИСТЕЦТВА
«КИЇВСЬКА МУНІЦИПАЛЬНА АКАДЕМІЯ ТАНЦЮ
ІМЕНІ СЕРЖА ЛИФАРЯ»**

Тетеря Дар'я Сергіївна

**ХОРЕОГРАФІЧНА СЮІТА «ВИБІР»
(за мотивами твору Миколи Хвильового
«Я (Романтика)»)**

**Пояснювальна записка до бакалаврської роботи
(творчого проєкту на здобуття освітнього ступеня «бакалавр»
зі спеціальності 024 «хореографія»)**

Рівень вищої освіти БАКАЛАВР
Галузь знань 02 “КУЛЬТУРА І МИСТЕЦТВО”
Спеціальність 024 “ХОРЕОГРАФІЯ”
Спеціалізація /освітньо-професійна програма “Народна хореографія”

Керівник:
Бобровник Юлія Віталіївна
Рецензент:
Афанасьєв Сергій Миколайович

Захищено на засіданні екзаменаційної комісії
Протокол № ____ від ____ р.
Голова комісії _____ Т.В. Боровик

Київ, 2024

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. Теоретичні основи реалізації творчого проєкту	
Хореографічна сюїта «Вибір».....	6
1.1. Література та джерела, що використовувались при реалізації творчого проєкту.....	6
1.2. Новела «Я (Романтика)» Миколи Хвильового	9
1.3. Обґрунтування композиційно-драматургічної побудови твору.....	11
Висновки до першого розділу.....	14
РОЗДІЛ 2. Художні особливості хореографічної сюїти «Вибір».....	15
2.1. Концепція та основна думка твору	15
2.2. Лібрето	17
2.3. Форма, жанр, стиль хореографічної сюїти	18
2.4. Композиційно-архітектонічна побудова.....	19
2.5. Сценарно-композиційний план	20
2.6. Дійові особи та їх характеристика	22
2.7. Характеристика музичної основи хореографічного твору	22
2.8. Сценографія	24
Висновок до другого розділу	28
ВИСНОВОК	29
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	32
ДОДАТКИ	35

ВСТУП

Обґрунтування вибору теми творчого проєкту.

Протягом багатьох століть і дотепер людство звертається до аксіологічної цінності філософських питань щодо сенсу життя. Однією з таких тем є боротьба всередині людини добра і зла, вибору правильного рішення.

Ця тема була актуальна ще у часи Стародавньої Греції, наприклад у п'єсі «Прометей закутий». Цей твір написаний давньогрецьким драматургом Есхілом, ще у 444-443 роках до нашої ери. Головний герой Прометей приніс людям вогонь, не дивлячись на те що йому заборонили боги Олімпу, та був жорстоко покараний. Українські письменники теж звертались у своїх творах до теми Добра і Зла. До прикладу у романі Панаса Мирного «Хіба ревуть воли, як ясла повні?», у головного героя Чіпки, було роздвоєння душі у виборі – добро чи зло. У сюжеті роману автор показує боротьбу проти несправедливості до селян та рішення цієї ситуації. У головного героя виникає вибір, залишити все як є або піти незаконним шляхом до своєї мети. Чіпка вибрав другий варіант – «криваву стежку» і стає бунтарем та вбивцею.

У сучасному світі ми завжди зіштовхуємося з вибором добра чи зла. Кожна людина робить свій крок в обраному напрямку та як їй рухатися далі. Зазвичай на цей шлях людину наштовхує її оточення, найближчі до неї люди. Тому багато митців звертаються до цієї теми для створення своїх проєктів, щоб донести молодому поколінню можливість правильного вибору в будь-якій ситуації, а також щоб людина зрозуміла, що після кожного кроку є наслідки позитивні або негативні.

Для даного творчого проєкту була обрана новела «Я (Романтика)» – українського прозаїка, поета, публіциста, політичного діяча, одного з основоположників пореволюційній українській прозі – Миколи Хвильового.

Дана тема розглядається та використовується у різних видах мистецтва. Зокрема серед літературних творів вона є більш розгорнута. В новелі «Я

(Романтика)» вражає відтворений автором конфлікт особистості з самим собою та його вплив на подальший хід подій, через яскраве поетичне літературне слово, що ще більш посилює вбивчу силу кожного кроку на шляху героя.

Цей твір є прикладом боротьби людини у собі. Головний герой «Я» – людина яка загубилася, яку заплутали у жорстокій грі зі смертю. Він завжди вважав себе справедливим та відчайдушним до діла і що все завжди робить правильно, не зважаючи на жахливі помилки коли виносить вирок та позбавляє життя невинних людей. У подальшому житті головний герой понесе за це відповідальність.

Надивлячись на важкість у психологічному сенсі та осмислення новели до цього твору звертаються різні творці мистецтва. Він є цікавим та багато плановим для оприлюднення соціально-психологічних проблем.

За мотивами новели «Я (Романтика)» були поставлені театральні та кіно-дійства, такі як:

- «Mothermotheland» – постановник американська мисткиня Одрі Розі Деже, прем'єра відбулася в США у штаті Пенсильванія;
- «Романтика» – театральне дійство у Київському академічному театрі ляльок «Маланка», автор постановки та музичного рішення Денис Степчук;
- фільм «Я (Романтика)» – режисера Михайла Колужника, прем'єра фільму відбулася у 2008 році;
- «Романтика» – театральне дійство в Київському драматичному театрі драми та комедії на лівому березі, режисер-постановник Олександра Середіна;
- «Це не романтика» – поставлений в «Театрально-виробничому закладі» Київська мала Опера, режисер Ксенія Оніщенко.

Взявши до роботи новелу «Я (Романтика)» Миколи Хвильового для творчого проєкту, обрано не лише літературний шедевр, а й потужний

інструмент для передання складних соціальних проблем. Твір відкриває важливі питання, пов'язані з ідентичністю, самоідентифікацією та роллю індивіда у суспільстві. Автор у своїй новелі досліджує психологічні та емоційні аспекти існування людини в складних соціальних умовах. Через призму героя та його внутрішні конфлікти автор відображає загальнолюдські проблеми, які можуть бути актуальними й для сучасного суспільства. Такий вибір твору дозволить глибше розкрити теми, які цікавлять аудиторію і залучити їх у дискусію навколо важливих суспільних питань.

Метою творчого проєкту є реалізація хореографічної сьюїти за мотивами новели «Я (Романтика)».

Завдання творчого проєкту:

- відтворити мету даного проєкту;
- обґрунтувати теоретичну складову;
- довести композиційне та ідейно-тематичне рішення даного проєкту;
- розкрити хореографічні та художні особливості проєкту.

Проблематика творчого проєкту:

- вибір людини у житті та наслідки цього вибору;
- взаємовідношення батьків та дітей;
- вплив соціуму на людину та його відношення до цього.

Новизна творчого проєкту:

- оригінальне продовження новели у баченні головного героя;
- осмислення даної проблеми у суспільстві з вибором дії;
- використання української літератури для створення нових творчих проєктів;
- застосування акторських методів у постановочній роботі;

- сюїта поставлена на музику українських композиторів Бориса Лятошинського та Євгена Станковича.

Практичне значення творчого проєкту:

Хореографічна сюїта «Вибір» може бути показана як цілісно, так і окремими епізодами на різних театральних сценах та танцювальних площадках.

Структура та обсяг пояснювальної записки (творчого проєкту).

Пояснювальна записка складається зі вступу, двох розділів, висновку, списку використаних джерел (33 найменування), додатків (13 позицій). Загальний обсяг роботи – 56 сторінок, з яких основного тексту – 29 сторінки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДЛЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ТВОРЧОГО ПРОЄКТУ ХОРЕОГРАФІЧНА СЮІТА «ВИБІР»

1.1 Література та джерела, що використовувалися при реалізації творчого проєкту.

З метою відтворити якісно творчу роботу та підбору матеріалу для даного проєкту було проведено ряд пошукових робіт. Основними завданнями яких передбачало:

- опрацювання літературного твору Миколи Хвильового «Я (Романтика)» [28];
- опрацювання різноманітних статей на цю тему;
- аналіз психологічної тематики з допоміжних онлайн-ресурсів;
- перегляд фільмів;
- розбір лібрето до театральних вистав по мотивах «Я (Романтика)»;
- відвідання спектаклю на цю тему.

Психологічною основою для хореографічної сюїти стали численні статті та книги, у яких розглядаються різні базові поняття та їх явища у суспільстві та самого розуміння людини, такі як:

- особистість людини;
- її формування (фізичне, суспільне та ментальне);
- різні види конфліктів (у суспільстві, у колективі, у сім'ї та конфлікти у самому собі);
- залежність поведінки людини від оточуючого середовища (місце проживання, різні події, які змінили деякі звички та оточення людей з якими має тісний контакт);

- проблема поєднання власної позиції з інтересами та цінностями суспільства.

Дані аспекти найбільш розкриваються у роботах:

- Артьоменко І. Стаття: «Вплив морального вибору на розвиток особистості» [1]
- Крамар Т. Стаття: «Свобода як контамінація вибору та необхідності» [13]
- Сидоренко Л. І. Стаття: «Філософське осмислення людини» [25]
- Орбана – Лембрика Л. «Залежність поведінки особистості від впливу проблематичного суспільства»[19]

У процесі відтворення хореографічної сюїти дуже важливою стала роль історичних книг та статей, які надали необхідні знання та контекст для розуміння та реконструкції певних хореографічних елементів. Ці джерела надали важливі відомості що існували в певну історичну епоху. Таким чином, вони стали важливим інструментом для відтворення хореографії.

Дані праці, які були використані для осмислення певного історичного періоду:

- Левицька Н. М. та ін. «Історія України» [16]
- Гоїнець В. С., Ковінченко Л. М., Лісовська Л. В. «УКРАЇНСЬКА РЕВОЛЮЦІЯ І ДЕРЖАВНІСТЬ: (1917–1921 рр.)» [6]

Завдяки цій інформації можна глибше зануритися та розуміти особливості історичного періоду в якому відбувалися події новелі «Я (Романтика)» Михайла Хвильового, за мотивами якої була створена бакалаврська робота.

Наступним кроком у створенні хореографічної постановки була практична частина. Цей етап роботи вимагав більш зосередженої уваги саме при балетмейстерсько-постановочному процесі, сценічно-композиційному рішенні та історичному сегменті твору. Задля цього були обрані та

опрацьовані навчальні посібники та різні статті, зміст який допоміг поглибити та розширити уявлення у створенні хореографічної сьїти, та з точністю розібрати кожний з вище сказаних компонентів.

Найбільш доцільним та корисним у застосуванні були такі доповіді та книги:

- Оксана Лань «Мистецтво балетмейстера: хореографія великої форми» [15]
- Бугаєць Н. А., Пінчук О. І., Пінчук С.І. «Мистецтво балетмейстера» [4]
- Енська О. Ю., Максименко А. І., Ткаченко І. О. «Композиція танцю та мистецтво балетмейстера» [9]
- Пацунова Л. К. Стаття «Робота балетмейстера над створенням репертуару в хореографічному колективі» [21]
- Кривохижа А. М. «Роздуми про мистецтво танцю. Записи балетмейстера» [14]
- Загайкевич М. П. «Драматургія балету» [10]
- Самохвалова Л., Савчук Л., Марчук В. «Форми постановки танців» [23]

Було проведено дослідження у галузі сучасного танцю для більш змістовного розуміння особливостей даного стилю, що сприяло логічному поєднанню та синтезу обраних напрямків хореографії при створенні лексичного тексту творчого проєкту.

Проаналізовані наступні статті де розглянуто процес становлення та розробки сучасного танцювальної культури, описано про сучасні та про майбутні тенденції:

- Хольченкова Н. М. Стаття «Сучасний танець: основні напрями та характерні особливості розвитку» [29]
- Плахотнюка О. А. «Стилi та напрями сучасного хореографічного мистецтва» [22]
- Бігус О. О. та ін. «Сучасний танець» [3]

- Шариков Д. «Класифікація сучасної хореографії» [30]
- Шариков Д. «Contemporary dance» у балетмейстерському мистецтві [31]

Окремим етапом у процесі створення хореографічної сюїти був пошук відповідного музичного супроводу. Для цього був проведений аналіз літературних джерел з метою кращого розуміння музичного мистецтва та його специфікацій. Цей аналіз надзвичайно важливий для кожного балетмейстера, оскільки допомагає в здійсненні творчого задуму та при виборі музики, яка найкраще відображає хореографічну концепцію.

Для даного дослідження опрацьована така література:

- Кравченко І. А «Основи музичного аналізу в роботі хореографа» [12]
- Зайдель Т. В. Стаття «Музика і хореографія» [11]
- Бистрянцева Н. М. Стаття «Значення музики в хореографічному мистецтві у спадщині видатний балетмейстерів та педагогів» [2]

Завдяки вище перерахованій літературі та проведенню аналізу різних досліджень було створено необхідне підґрунтя, завдяки якому практична робота отримала свою змістовність та оригінальність, що проявляється у постановочному процесі. Також велику допомогу при створенні образу героїв дало опрацювання психологічної та історичної сфери. Завдяки цьому дослідженню було легше передати емоційний стан та розуміння людей у певний період часу.

1.2. Новела «Я (Романтика)» Миколи Хвильового

Видатний український поет Микола Хвильовий був одним з найвідоміших у першій половині XX століття. Він був талановитим прозаїком, публіцистом та одним з основоположників пореволюційної української прози. З ними опліч були такі відомі письменники: Валер'ян

Підмогильний, Марко Вороний, Микола Куліш, Михайло Семенко, Євген Плужник, та інші.

Творчість Миколи Хвильового можна розділити на два етапи. Перший етап можна описати як романтичний та лірико-імпресіоністичний, який складався переважно з безсюжетної прози. Другим етапом можна рахувати період поступового переходу до врівноваженої, реалістичної манери письма. У цей період Михайло Хвильовий опанував сюжетобудування у великих прозових формах, а також він посилив іронічну та сатиричну інтонацію.

Перехід етапів у письменника проходив нелегко. Від романтичного пафосу були поступові викривально-сатиричні мотиви. У цій еволюції мислення у Миколи Хвильового на зміну революційним гімнам, приходило тверезе бачення реальної дійсності.

Найчастішим композиційним рішенням у нього були розбіжності мрії та дійсності у головних героїв. Найкраще це видно у новелах «Синій листопад» та «Арабески». Головні герої, які були забарвлені романтикою, найчастіше вступали у різні конфлікти у своїй буденності. Також у творчості Миколи Хвильового не всі персонажі були жертвами. У його творах інколи вони самі спричиняли трагедії своїми вчинками, найкраще це показано у новелі «Я (Романтика)», де відбувся конфлікт гуманізму та фанатизму у головного героя, цей конфлікт постає в особливо гострій формі.

Для вибору теми творчого проєкту та створення за її мотивами хореографічної сюїти, слугувала новела «Я (Романтика)» Миколи Хвильового. У його роботі читач занурюється в історичний період України, у часи революції на початку ХХ століття.

Ідеєю цієї новели є фатальна розбіжність між ідеалами революції та методами їх досягнення, засудження більшовицького революційного фанатизму, а також те, що любов і прощення врятовують світ.

Микола Хвильовий присвячує свою новелу «Я (Романтика)», новелі Миколи Коцюбинського «Цвіт яблуні».

У цьому творі описується, як у батька померла донька. У головного героя (батька), так само розділилася душа на дві дороги, як у нашого героя «Я». Але тут відбувається боротьба між людиною що втратила доньку та поетом-філософом, який намагається закарбувати смерть дитини у своєму творінні, а в новелі Миколи Хвильового іде змагання між революційними обов'язками та загальногуманістичними цінностями.

Автор розпочинає твір «Я (Романтика)» з опису матері головного героя, де порівнює її з образом Діви Марії.

«...воістину – моя мати втілений образ цієї надзвичайної Марії, що стоїть на гранях невідомих віків.» – цитата з новели «Я (Романтика)» Миколи Хвильового.

Раптово з опису матері Микола Хвильовий переносить читача у розкішний будинок шляхтича, де збирається «чорний трибунал комуни», які як завжди без слідства та без суду ухвалює рішення про розстріл людей.

Далі, автор переносить нас додому до головного героя, де його мати каже, що «Я» себе зовсім замучив. І знову Микола Хвильовий переносить нас до будівлі, де засідає «чорний трибунал комуни». Він описує роботу цього засідання, яке без жалю позбавляє життя людей. Під час цього засідання до кабінету заводять чорниць, і у цьому натовпі головний герой бачить свою матір.

Усю ніч «Я» сидів за паперами, які визначали долю людей, але він вже все вирішив, як вчинити з чорницями, серед яких є його матір. Посеред наступного дня до нього в кабінет заходить Андрюша, його колега по «чорному трибуналу комуни», який починає переконувати головного героя відпустити його матір з-під варти. Їхню розмову переривають вибухи. Комуна вирішує чимшвидше розстріляти чорниць та тікати з міста, на яке наступає ворог. Перед розстрілом до «Я» підходить Доктор Тагабат та каже, щоб він робив що хоче з матір'ю. Після цих слів «Я» підходить, як у тумані, до своєї матері та вбиває її.

1.3 Обґрунтування композиційно-драматичної побудови твору

Повторно знайомившись з будь-яким твором, оповіданням, романом людина кожного разу буде по-іншому сприймати. На це може впливати емоційно-психологічний стан, соціальний статус та вік. Майже кожен українець читав новелу «Я (Романтика)», і кожен її по-різному сприймав, зробив свої висновки, дав оцінку, та у думках пробував продовжити твір. Саме це відчуття, «продовження твору», дало поштовх для народження творчого задуму для створення бакалаврської роботи. З метою наголосити на проблемі яка існує в будь-якому часі та суспільстві, а саме протистояння добра-зла, світла-темряві завжди думай про наслідки та право на вибір. Для розкриття теми краще підходить структура хореографічної сюїти, яка дає змогу об'єднати усі частини сюжету воєдино.

За своєю структурою хореографічна сюїта складається з декількох сцен. У цьому творчому задумі «Вибір» одразу охоплюється чотири самостійних картини:

1. Головний герой зробив свій вибір. Він власноруч позбавляє життя власну матір – «Вибір зроблено»
2. Головний герой починає обдумувати, що він накоїв. У його душі боротися два «Я»: Перше – що я накоїв, друге – я все правильно зробив – «Осмисленням»
3. Головний герой засинає у себе на робочому столі, та потрапляє в сон, де бачить свою молоду матір та себе маленького. Увесь сон, він пробує до неї підійти, достукатися, докричатися, та щоб вона звернула на нього увагу – «Сон»
4. Після пробудження, головному герою чуються різноманітні голоси, які його називають вбивцею та душі людей, які мучать його. Останньою каплею стає голос мами, який засуджує його за всій вчинок. Головний герой не витримує цього натиску та робить самогубств – «Божевілля»

Кожна з представлених сцен утворюється завдяки спеціально створеній та підібраній танцювальній лексиці. У поєднанні з влучно підбраною музикою, створюється повноцінна хореографічна картина, яка у змозі передати почуття героя.

Для втілення практичної частини кваліфікаційної роботи було обрано використовувати змішані варіанти жанрів, а саме лірико-трагічний. Він охоплює в собі елементи ліричної, душевності та трагічної основи. Впродовж твору дані жанри змінюють один одного або перебувають водночас. Вони є контрастом у даному проєкті, який дає змогу глядачу відчувати всі аспекти психологічно-емоційного напруження.

Музичний супровід є одним з головних частин роботи. Правильно підібраний музичний матеріал допомагає глядачу краще зрозуміти героїв, їх переживання, думки та їх характери.

В першій сцені хореографічної сюїти для більшого відчуття психологічного моменту звучать думки головного героя, які були обрані з тексту новели «Я (Романтика)» Миколи Хвильового. У другій сцені була використана симфонія № 3 Бориса Лятошинського, яка зазнала деяких змін по своїй структурі. Музика в третій сцені є більш милозвучна та лірична, що дає змогу глядачу зануритися у спогади головного героя. Краще для такого моменту підійшла «Українська поема» Євгена Станковича. Четверта сцена – звучить твір «Лісова пісня», композитором якої є Євгена Станкович. Вона передає психологічний стан героя та до останнього тримає в напруженні глядача.

При створенні лексики для хореографічної сюїти використовувалися такі стилі як: модерн, демі-класика, неокласика, contemporary. Вони є більш гармонійними для передачі образу та внутрішнього стану героїв у кожній сцені. Для сучасного глядача легше сприймаються такі пластичні рішення та більш зрозумілі поставлені завдання.

Характерними особливостями стилів є різні зміни у рухах, більш імпульсивні або навпаки більш плавні, які допомагають передати емоційний

стан виконавця та сюжетну лінію творчого проєкту. Завдяки різноманітності у лексиці є відчуття ґрунтового наповнення хореографічного дійства, що відбувається у цей час на сцені.

Завдяки перерахованим компонентам можна зробити висновки щодо композиційно-драматичної побудови твору. Під час створення творчого проєкту були враховані, як теоретичні так і практичні аспекти, для відтворення хореографічної сюїти.

Висновок до першого розділу

При написанні першого розділу бакалаврської роботи було розглянуто чимало різних варіантів теоретичних основ для відтворення творчого проєкту Хореографічна сюїта «Вибір». Першим етапом дослідження був аналіз літератури, статей та різних джерел інформації, що використовувалися для реалізації творчого проєкту. Було проаналізовано новелу «Я (Романтика)» – українського поета Миколи Хвильового, задля обґрунтування даного задуму та для створення композиційно-драматичної побудови твору.

За допомоги фахової та допоміжної літератури, був проведений аналіз з мистецтва балетмейстера, сценографії, композиційно-постановочної діяльності, різноманіття хореографічних стилів та музичної складової від письменників, викладачів, теоретиків та танцівників. Зібрано необхідний обсяг знань як у теоретичній, так і практичній сферах для успішного відтворення виробничої діяльності. Для створення образу головного героя використовувалась філософська аксіологія з різних джерел. Були застосовані та проаналізовані історичні аспекти того проміжку часу, у якому відбувалися ці події. Завдяки цьому було сформовано найбільш точний образ ідей абстрактного гуманізму та фанатичної людини у даному історичному періоді.

При дослідженні музичного мистецтва проаналізовано декілька робіт, які допомогли при створенні творчого проєкту. Підібраний влучно музичний супровід та композиційно-драматична побудова твору, стала більш сприйнятливою для глядача, що допомагає краще розкрити емоційний, психологічний стан та переживання головного героя.

Завдяки проведеному дослідженню з сучасного танцю окреслено та обрано декілька жанрів та створено симбіоз модерну, демі-класики, неокласики, contemporary. Відтворено хореографічну лексику, яка дає змогу передати сюжет хореографічної сюїти.

Отже, підібрана та проаналізована література, хореографічна лексика, музичний супровід повноцінно розкриває ідею хореографічної сюїти «Вибір».

РОЗДІЛ 2

ХУДОЖНІ ОСОБЛИВОСТІ ХОРЕОГРАФІЧНОЇ СЮЇТИ «ВИБІР»

2.1 Концепція та основна думка твору.

При створенні хореографічної сюїти обрано декілька психологічний напрямків з якими людина стикається щодня.

Основна думка та задум твору полягає в тому, щоб глядач осмислив своє життя у відповідності до своїх вчинків та свого вибору. Через те, що кожний рух, слово та дія мають свої наслідки, як позитивні, так і негативні, вони мають вплив на майбутнє людини як сила бумерангу.

Сюжет хореографічної сюїти, це продовження новели Миколи Хвильового «Я (Романтика)» у кінці якої головний герой «Я», власноруч позбавляє життя свою матір. У даному творі головного героя спонукають до невірних рішень, позбавлення людей життя, не розбираючи хто є хто заради фанатичних ідей. Його колеги (Доктор Тагабат та дегенерат) йдуть за ідеологією революції, яка є жорстокою для населення та підштовхують до цього «Я». У кінці твору описується, як головний герой підписує документ про розстріл черниць, де також знаходиться його мати. «Я» починає відмовляти його колега (Андрюша) від підписання документу на розстріл черниць, але нажалі він уже повністю був з головою у революції і забув хто він є. Таким чином головний герой позбавляє життя власну матір, власними руками.

Саме завдяки цьому твору можна представити глядачу наслідки такого вчинку та можливе закінчення цієї історії очима балетмейстера-постановника. Розкрити основну суспільну проблему та направити людей до обдуманих вчинків, які у майбутньому не нашкодять його власнику.

У продовж перегляду хореографічної сюїти «Вибір» глядацька зала матиме можливість переосмислити та звернути увагу на значення вибору в їхньому житті, так як кожен вибір має свої наслідки та має велику силу у житті людини.

У хореографічній сюїті «Вибір» головний герой відчуває на собі вплив різних психологічних етапів, пов'язаних з осмисленням свого власного рішення. Починаючи з моменту прийняття важливого вибору, він проймається внутрішньою боротьбою та роздумами, щодо наслідків своєї дії. Поступово герой переживає стадії самозасудження та карання за вчинене, що призводить до зростання його внутрішнього конфлікту та нездатності змиритися зі своїми почуттями. Нарешті, цей внутрішній турбулентний процес доходить до такої крайності, що герой приймає рішення завершити своє життя самогубством, внаслідок неможливості знайти вихід зі своїх власних психологічних мук.

Першим етапом стає розуміння що він накоїв. Тут у головного героя змішані почуття до свого вибору. У його голові бореться два «Я». Один стверджує та доводить, що він усе правильно зробив, незважаючи на те, що це його рідна мати, яка його виростила та викохала. Друга – стверджує, що він зробив помилку, яку не вийде виправити. У першу чергу це його мати, яка усе дитинство його плекала та кохала усім материнським серцем. І навіть у останні хвилини свого життя вона його безмежно любила, та прийняла його вибір.

Другим етапом стають спогади головного героя. Він згадує, як з ним бавилася мати, як вона його підтримувала, і він розуміє, наскільки сильно головний герой її любив, свою рідну матір.

У кінцевому, третьому етапі, він починає сходити з розуму, через свій вчинок. У його голові лунають тисячі голосів, його самого, його сумління, до його проходять душі людей, яких він позбавив життя та мучать його, але останньою каплею стає голос мами, який його засуджує.

Хоч головний герой знав, що мати не буде засуджувати його за власний вибір, але на той час він був уже схибленим і не міг нічого розібрати, хто що міг сказати. Він зрозумів, що більше не зможе витримати жодного слова та докору і вирішує зробити самогубство, щоб ніхто більше не винив його у цього у вчинку-виборі.

Ця хореографічна сюїта дає зрозуміти глядачу, наскільки потрібно обдумувати та обґрунтовувати свої вчинки, щоб вони не нашкодили їм у майбутньому.

2.2 Лібрето

Це був один з найтемніших та вирішальних днів у головного героя. З усіх приведених на розстріл черниць залишилась тільки його мати. Він власноруч вирішує привести вирок до виконання. В його голові звучить власний голос: «Я держу маузер, але моя рука слабіє. Хочеться заплакати, як у дитинстві. Мати! Кажу тобі: іди до мене! Я мушу вбити тебе.» Підійшовши важко дихаючи, обнявши свою матір, приставляє маузер до її скроні... Ці обійми були найміцнішими за все життя... Постріл... Тиша... Темно.

Повернувшись у похмурий та з цього дня самотні кабінет, він починає осмислювати свій вчинок. У його підсвідомості спливають картини з останніми обіймами зі своєю матір'ю. «Я» починає оплакувати матір та засуджувати себе за цей вчинок. Він розуміє що у нього був вибір звільнити її, але він вчинив по-іншому. Виснажений та вбити своїм моральним вчинком, засинає на своєму робочому столі, за яким підписав цей зловісний документ «Разстрілять». Головному герою сниться сон, у якому впливає картина з дитинства, де він і його мати грають у полі, збираючи трави. Пригадуючи цей момент йому захотілося пригорнути мати до своїх грудей так міцно, як ніколи і більше її не відпускати, йому хочеться залишитися у

сні назавжди. «Я» починає бігти до своєї матері, але його щось не пускає, у нього відчуття що вона у якомусь куполі від нього. Весь сон він пробивається до матері, але спроби марні через що починає злитися і ще більше намагатися пролізти в купол до неї, від безсилля із його вуст лунає слово «Мамо!». У цей момент жінка глянула на «Я», усміхнулась та пішла. «Я» прокинувся в холодному поту, в голові лунали тисячі слів, тисячі фраз. Йому боляче це чути, всі звинувачують, цькують та дорікають за такий вибір. З'являються душі людей, яких він позбавив життя та починають свій «смертельний» танець. У цьому всьому безумстві, він сходить з розуму й останньою краплею стає голос матері, який перекрив усе інше. Розуміє що божеволіє та не витримуючи такого тиску йде на вирішальний крок. Він підбігає до свого робочого столу, бере маузер (вогнепальна зброя) у руки, притиснувши до скроні робить постріл. Головний герой зробив свій вибір – самогубство, це легше аніж жити з суперечливими думками.

2.3 Форма, жанр та стиль хореографічної сюїти

Форма – хореографічна сюїта

Жанр – лірико-трагічний

Стиль – модерн, демі-класика, неокласика, contemporary

Час дії – перша половина XX століття

Місце дії – окраїна міста, робочий кабінет головного героя, поле

Тема – зображення наслідків вибору людини та продовження твору очима балетмейстера-постановника

Ідея – необхідно мати свою думку та бути особистістю, не йти на поводу у суспільства, передати глядачу емоційний стан героя від його вчинку-вибору

Сюжет: Головний герой «Я» підходить до своєї матері, обіймаючи він підносить маузер (вогнепальна зброя) до її скроні, натискає на спусковий гачок та вбиває матір. У своєму кабінеті починає обмірковувати свій вчинок, але стомившись засинає на робочому столі. У вісні бачить свою матір і себе малого. Хочє добратись до своєї матері, але йому це не вдається. Після пробудження в голові тільки докори за його вчинок, «Я» чує одразу тисячі голосів, йому примарилися душі людей яких позбавляв життя за свою фанатичну ідею. Вони мучать головного героя не даючи йому спокою. Головний герой починає сходити з розуму і не розуміє що коїться навколо та з ним самим. Останньою краплею стає голос матері що звинувачує у скоєному, який перекрив усе що з ним відбувалося у той момент. «Я» не витримує цього, біжить до свого робочого столу, бере до рук зброю та вистрілює собі у голову, як він зробив своїй матері, його життя та муки на цьому завершені.

Надзавдання – людина має розуміти, що за кожним своїм вибором та вчинком є відповідальність і наслідки.

Конфлікт – дисоціативний розлад ідентичності у головного героя, який виражається у двох невідповідностях. Одна особистість стверджує, що він усе правильно зробив, незважаючи нінащо, а друга – що це велика помилка, яку «Я» ніколи не виправить.

Наскрізна дія – від власного вибору позбавити життя свою матір, яке йому нав'язало фанатичне революційне суспільство, до того що у боротьбі самим з собою головний герой стає божевільним, чуються голоси та являються душі людей. Через що «Я» скоює самогубство, щоб більше не мучити себе.

2.4 Композиційно-архітектонічна побудова

Експозиція – головний герой «Я» обирає позбавити життя своєї матері, власними руками.

Зав’язка – «Я» починає обмірковувати свій вчинок.

Етапи розвитку дії:

- головний герой засинає у себе в кабінеті;
- уві сні бачить свою матір;
- неможливість обійняти матір;
- головний герой прокидається.

Кульмінація – після пробудження «Я» мучать голоси та душі вбитих ним людей, він не знає що робити далі, сходить з розуму та чує голос матері.

Розв’язка – «Я» біжить до свого робочого столу та вирішує закінчити свої муки самогубством.

2.5 Сценарно-композиційний план

Сцена	Виконавці	Світло	Картина	Реквізит	Музичний матеріал	Хронометраж
«Вибір зроблено»	(2 виконавців) головний герой та його мати	Приглушене жовте світло, Червоне світло, луч, ЗТМ	Відеоряд: окраїна міста	Пістолет	Монолог «Головною герою»	0:00 – 0:35

«Осми слення »	Головний герой	Червон е та блакит не світло, strobos cop, ЗТМ	Відеоря д: кабінет головно го героя	Робочий стіл, стілець та папір А4	Фрагмент: Симфонія № 3 Борис Лятошинс ький	0:35 – 3:31
«Сон»	(3 виконавців) головний герой, молода мати головного героя та маленький «Я»	Зелено блакит не світло, луч, ЗТМ	Відеоря д: поле		Фрагмент: «Українсь ка поема» Євген Станкович	3:31 – 5:57
«Боже вілля»	(7 виконавців) головний герой та 6 безневинний душ	Блакит но- фіолет ове та червон е світло, strobos cop, прострі ли, Zoomp ar, ЗТМ	Відеоря д: кабінет головно го героя	Робочий стіл, стілець та пістолет	Фрагмент: «Лісова пісня» Євген Станкович	5:57 – 7:53

Графічний запис дивитися додаток Н.

2.6 Дійові особи та їх характеристика

Головний герой «Я» – чоловік, який є головою «Чорного трибуналу комуни». Він є заручником своїх колег, які його підштовхують діяти в ім'я революції. У вогні свого фанатизму, позбавляє життя людей та вбиває свою матір. З того моменту починає осмислювати свою ідентичність.

Мати головного героя – жінка похилого віку, яка усе життя вкладала душу та всю материнську любов в сина. Прийняла вибір своєї дитини. У спогадах головного героя являється молода та любляча мати.

Малий «Я» – головний герой у дитинстві. Він любить свою матір більше за все та дає розуміння своїм вчинкам.

Безневинні душі – душі людей, яких позбавив життя головний герой. Вони переслідують його в останні миті життя, заповнюючи мукою та не даючи спокою.

2.7 Характеристика музичної основи хореографічного твору

Сцена 1 «Вибір зроблено»

Монолог «Головного героя»

Хронометраж: 0:00 – 0:35

Тривалість: 0:35

В цій сцені відбувається внутрішній монолог головного героя, де звучить у його голові голос, що відображає внутрішні конфлікти і суперечності. Сам герой відчуває себе рішучим та непохитним у своїх діях, проте в той же час, його емоційний стан відбивається через сумніви і страх

перед наслідками цього рішення. Голос героя транслює внутрішню боротьбу і складність ситуації, де розум та почуття конфліктують, а внутрішні переживання надають сцені глибини та емоційної насиченості.

Сцена 2 «Осмислення»

Музичний твір: Симфонія № 3

Композитор: Борис Лятошинський

Хронометраж: 0:45 – 3:41

Тривалість: 2:56

Борис Лятошинський, визнаний як український композитор, диригент і педагог, відзначався своїм творчим внеском у музичну культуру як представник модернізму та експресіонізму. Його музика, створена в період війни та революційних змін, не лише відображала суспільні турботи і трагедії того часу, а й віддзеркалювала глибоке розуміння соціальних процесів та психологічних станів людини. Факт того, що музичний твір та новела були написані практично одночасно, робить їх ідеальними партнерами для даної сцени, оскільки вони спільно передають атмосферу і дух того періоду. Обраний музичний супровід допомагає підкреслити психологічний та емоційний стан головного героя, відтінюючи його переживання, внутрішню боротьбу та протистояння.

Сцена 3 «Сон»

Музичний твір: «Українська поема»

Композитор: Євген Станкович

Хронометраж: 3:50 – 6:14

Тривалість: 2:24

Творчість Євгена Станковича, зокрема його «Українська поема», має властивість не лише вражати слухачів своєю красою, але й створювати неповторну атмосферу, сповнену ніжності та тепла. Ця музика переносить у світ спокою та гармонії, де кожен звук мов ніжною променевою лінією

викликає в серці відчуття щастя та затишку. У контексті сцени «Сон», музика Станковича не лише створює фон для дійових подій, але й сама стає важливою частиною сюжету, переносячи слухача до внутрішнього світу головного героя, де материнська любов та тепло переплітаються з найтеплішими дитячими спогадами, створюючи неповторну атмосферу ніжності та розуміння.

Сцена 4 «Божевільля»

Музичний твір: «Лісова пісня»

Композитор: Євген Станкович

Хронометраж: 6:24 – 8:19

Тривалість: 1:55

У цій сцені головний герой сходить з розуму, його мучать душі невинно вбитих людей та голоси, які він чує у власній голові. Вони звинувачують його у скоєному. «Лісова пісня» Євгена Станковича, найкраще підходить до цієї сцени. Цей музичний твір допомагає зрозуміти глядачу, що відбувається з головним героєм, що його бентежить, чого він боїться та що переживає. Під кінець уривку звучить голос Ніни Матвієнко, на який накладено голос матері головного героя. Це поєднання музики та материнського голосу дає відчуття що до головного героя прийшла мати, а точніше її голосу, який відлунюється у голові головного героя. Цей голос стає фатальними для нього. Не витримавши докорів матері він розбитий в середині та втомлений на зовні, вирішує вчинити самогубство та завершити це нікому не потрібне життя.

2.8 Сценографія

При розробці будь-якого хореографічного твору, необхідно уважно враховувати інтеграцію «сценографії», яка відіграє важливу роль у створенні повного образу вистави. Ця важлива складова включає в себе різноманітні

елементи, такі як декорації, реквізит, освітлення, костюми та грим, що спільно допомагають створити атмосферу, відтворюючи концепцію та ідею хореографічного дійства і розкриваючи його повністю перед глядачем. Декорації відіграють важливу роль у відтворенні атмосфери та місця дії, яке детально описане та зображене у лібрето, надаючи виставі відчуття місця та часу, що поглиблює стан присутності глядача у події на сцені. Важливу роль відіграє освітлення, яке має завдання відтворити не лише емоційний стан та певний час доби, але й підкреслити окремих персонажів чи пари, створюючи потрібний настрій та відтінки для кожної сцени вистави. Костюми виконують важливу функцію у перевтіленні акторів у відповідних персонажів, що додає вірогідності та глибини характерам, а грим завершує цей образ, підкреслюючи особливості та емоційність кожного героя.

З метою успішної реалізації хореографічної постановки, балетмейстери мають звертатися до всіх вище сказаних пунктів. З сучасними технологіями є більше можливостей для відтворення та наповнення сценічного простору будь-якої картини. Більшість балетмейстерів використовують відеоряд, який дає можливість швидше перемістити героїв в інший епізод. Світло можна налаштовувати як потрібно по задуму – від звичайної кольорової гами, радіусу освітлення до різних світлових ефектів, такі як простріли, луч на окремих героїв чи підсвічування авансцени. Зараз костюм та грим удосконалилися, завдяки цьому будь-яку людину можна перетворити в зовсім іншого персонажа.

У хореографічній сюїті «Вибір» місце дії кожної з чотирьох сцен показано завдяки проектору, який виводить картинку на екран. У творчому проєкті представлено три місця дії: окраїна міста, кабінет головного героя та поле. У першій сцені події відбуваються на окраїні міста (Додаток А), де головний герой позбавляє життя своєї матері. У другій та четвертій сцені це кабінет головного героя (Додаток Б), в якому відбувся суд над черницями та де головний герой проживає свій емоційний стан. Третя сцена – поле (Додаток В), де головний герой і його мати завжди збирали трави та гралися.

Хореографічний текст творчого проєкту підсилюється світловим оформленням.

У першій сцені приглушене жовте світло, допоки головний герой йде до своєї матері. Підійшовши до неї та обнявши її, включається червоне світло та луч на головного героя та його матір. Звучить вистріл, після якого ЗТМ.

У наступній сцені перемінне світло. На початку та в кінці сцени використовується червоне світло, у середині, на повільною частину – блакитне світло. Під час сцени світло повільно змінюватися. На швидку частину використовується stroboscop, та у фінальній точці.

У третій сцені – ніжне зелено-блакитне світло, яке дає настрій спокою та спогадів. На початку та у кінці сцени використовується луч, який світитиме на головного героя.

У крайній четвертій сцені використане блакитно-фіолетове світло. В цей час на сцені будуть душі людей, які мучить головного героя. Під час штовхання головного героя душами вмикатися stroboscop, також у деяких комбінаціях, які виконувати душі людей. У кінці коли душі покинув сцену, ввімкнена червоне світло, луч та простріли. Простріли будуть вмикатись по черзі:

Перший – з другої куліси з чоловічої сторони.

Другий – з третьої кулі з жіночої сторони.

Після прострілів використаний луч, який направлений на робочий стіл головного героя. Коли головний герой підходить до свого столу та братиме зброю до рук, луч скорочуватиметься у діаметрі (stroboscop). Після звуку вистрілу ЗТМ.

Розглядаючи сутність проєкту неможливо обійтися без реквізиту у сценах, які краще передадуть сенс деяких хореографічних рухів. У першій та четвертій сцені, буде використовуватися пістолет (Додаток Г). У другій та також у четвертій сцені присутній робочий стіл та стілець (Додаток Д). У

другій сцені на столі лежатимуть папери А4, це документ про розстріл черниць, серед яких була мати головного героя.

Важливим етапом є костюми, які допомагають завершити образ та допомагають глядачу краще сприймати сюжет хореографічної сьїти. Головний герой одягнений у чорні штани та білу сорочку (Додаток Е), взутий у джазовки (Додаток Ж). Мати головного героя буде мати два костюми. У першій сцені вона вбрана у чорний купальник з довгим рукавом, чорна спідниця та чорна накидка з капюшоном (Додаток З). У третій сцені мати головного героя бути одягнута в довгу сорочку-вишиванку та у світлих балетках (Додаток И). Маленький «Я» буде вбраний у сорочку, яка підв'язана крайкою, світлі штани та світлі балетки (Додаток К).

У четвертій сцені будуть показані душі людей, яких позбавив життя головний герой. Вони будуть вбрані у білі, майже прозорі сукні. Головний убір – біла вуаль, яка закриває обличчя. Взутими будуть у світлі балетки (Додаток Л).

Функція гриму хореографічній сьїті не буде задіяна, окрім матері головного героя. У неї буде звичайний сценічний макіяж (Додаток М)

Висновок до другого розділу

Другий розділ кваліфікаційної роботи розкриває основний зміст і задум творчого проєкту. У цьому розділі перевага надавалася роботі у написанні лібрето та основною її думки твору, також було визначено форму твору, його жанр і гармонійне поєднання хореографічних стилів. Було складено логічну послідовність за драматургією композиційно-архітектонічної будови твору, окремо перераховані усі задіяні дійові особи та описані їхні характеристики.

Прописані костюми для кожного героя та реквізит, з яким вони працюють. Також не менш важливим був опис музичного супроводу для кожної сцени. Описано світлове оформлення у кожній із сцен.

Завершальним етапом роботи над другим розділом стала неодмінна частина «сценографія». У ньому використаний розпис оформлення сценічного простору, опис місця дії, світлове оформлення та обов'язково включається опис потрібно реквізиту, костюмів героїв та їхнього гриму.

Загалом докладено чимало зусиль задля відтворення творчого проєкту. Тому наразі хореографічна сюїта представлена, як самостійний твір, який має власну ідею, конфлікти, завдання та наскрізну дію.

ВИСНОВОК

Головною особливістю бакалаврської роботи у форматі хореографічної сьюїти було осмислення вибору людини, яким чином і хто впливає на цей вибір, за яких обставин, та інше. Та наслідки, які витікають з даного вибору, як це впливає на життя людини в подальшому, та наскільки важливо обдумувати свої дії.

Дані задачі вдало виконані та розкриті у творі завдяки вдало підібрані літературі, музичному супроводу, який допомагає краще зрозуміти ідею твору, хореографічної лексики та сценографії, яка надала більш вдалого відтворення творчого проєкту.

Упродовж роботи над втілення творчого проєкту до реальності, був використаний великий обсяг роботи, який рівномірно розділився на два відповідних розділи, або етапів реалізації. У першому розділі кваліфікаційної роботи, був проведений великий обсяг аналізів та досліджень, які у майбутньому допомогли відтворити творчий проєкт хореографічної сьюїти.

У підпункті 1.1 «Література та джерела що використовувались для роботи над творчим проєктом», розглянуто чимало різноманітної літератури та статей, фахових видань, навчальної літератури та підручників з різних предметів, від мистецтва балетмейстера до психології.

У підпункті 1.2 «Новела «Я (Романтика)» Миколи Хвильового», дає можливість ознайомитися про головне джерело натхнення для творчого проєкту. У ньому розповідається про автора та його перетворення у творчості, його бачення у різний час на проблеми, і як він їх описує у своїх творах та розпис сюжету новелу «Я (Романтика)».

У наступному підпункті 1.3 «Обґрунтування композиційно-драматичної побудова твору», описуються сцени (епізоди) творчого проєкту, їхня назва та структура. Також описується жанр у якому буде відтворено хореографічну сьюїти. Додатково обрані відповідні фрагменти музичного супроводу, а також хореографічні стилі, які дали можливість посилити події вигаданого сюжету.

У другому розділі кваліфікаційної роботи ключовими завданнями були: розкриття художньої особливості творчого проєкту. Підпункт 2.1 «Концепція та основна думка твору», описує задум твору, та чому обрано саме цей твір. Також прописано етапи у яких зазначалося обміркування можливого продовження твору, у баченні балетмейстера-постановника.

У підпункті 2.2 розписано лібрето до даного твору. Емоційний стан героя, та що з ним відбувається. Завдяки цьому підпункту сформований чіткий напрям руху у подальшій праці.

У підпункті 2.3 зазначено форму, жанр, ідею та стиль творчого проєкту. Також було прописано важливі елементи відведенні проєкту, такі як: місце та час дії, тема, ідея, сюжет даного твору, конфлікти та наскрізні дії.

Підпункт 2.4 «Композиційно-архітектурна побудова», дала змогу розділити сюжет на окремі ланки, такі як: експозиція, зав'язка, етапи розвитку дії, кульмінація у творі та розв'язка, які дали можливість краще розподілити переходи у творчому проєкті.

У підпункті 2.5 «Сценарно-композиційний план», дозволив окремо опрацювати схему майбутнього втілення хореографічної сюїти. Враховано хронометраж та тривалість музичного супроводу, кількість виконавців, напрям світла та реквізити, якими будуть користуватись герої у сценах.

Перелік дійових осіб та їх характеристика, прописано у підпункті 2.6. Детальний опис охоплює і психологічну та соціальну складову, яка допомагає краще зрозуміти сутність кожного героя.

Перейшовши до підпункту 2.7 можна ознайомитись з музичним супроводом та його характеристикою, який використаний у творчому проєкті. У ньому розповідається основні ознаки обраного матеріалу, його тривалість та хронометраж. Ознайомлення з композиторами та чому саме ця музика стала обрана для роботи у творчому проєкті.

В останньому підпункті 2.8 розкривається тема візуального відтворення творчого задуму. В даному напрямку визначено освітлення,

реквізит, костюми героїв та їхнього гриму, а також розписаний відеоряду, який визначає місце дії у кожній із сцен хореографічної сьюти.

Отже, у кінцевому підсумку, під час роботи над створенням творчого проєкту хореографічна сьюта «Вибір» виконано ряд завдань, які перепліталися з теоретичними та практичними частинами, які дали змогу відтворити задум проєкту, а також найголовнішим те що кваліфікаційна робота здійснила власну постановку мету – відтворення хореографічної сьюти по мотивах новели «Я (Романтика)» Миколи Хвильового.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Артьоменко І. Стаття: «Вплив морального вибору на розвиток особистості» URL: <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/276>
2. Бистрянцева Н. М. Стаття «Значення музики в хореографічному мистецтві у спадщині видатний балетмейстерів та педагогів» URL: <http://ekhsuir.kspu.edu/bitstream/handle/123456789/2399/Бистрянцева%20Н.М.%20Значення%20музики%20в%20хореографічному%20мистецтві%20у%20спадщині%20видатних%20балетмейстерів%20та%20%20педагогів.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
3. Бігус О. О., Маншилін О. О., Кондратюк Д.О., Мова Л.В., Журавльова А.В., Герц І.І., Донченко Н.П., Батєєва Н.П. «Сучасний танець» URL: <https://kmaecm.edu.ua/wp-content/uploads/bigus-o.o.-manshylin-o.o.-kondratyuk-d.o.-suchasnyj-tanecz.pdf>
4. Бугаєць Н. А., Пінчук О. І. , Пінчук С.І. «Мистецтво балетмейстера» URL: <https://kmaecm.edu.ua/wp-content/uploads/bugayecz-n.-mystecztvo.pdf>
5. Василенко К. Ю. «Український танець» Київ, 1997, ППК ПК, ст. 112, 116, 245, 246
6. Гоїнець В. С., Ковінченко Л. М., Лісовська Л. В. «УКРАЇНСЬКА РЕВОЛЮЦІЯ І ДЕРЖАВНІСТЬ: (1917–1921 pp.)» URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Avtorskyi_kolektyv/Ukrainska_revoliutsiia_i_derzhavnist_19171921_rr_Naukovo-bibliohrafichne_vydannia.pdf?PHPSESSID=oti55sb53kg7f787pgl8a6jr35
7. Голдрич О. «Хореографія. Основи хореографічного мистецтва. Основи композиції танцю» Львів, 2003, Край
8. Дорофєєва В. Ю. «Теоретичні аспекти сучасної української музики» Київ, 2017, Ліка-К, розділ 2,3
9. Енська О. Ю., Максименко А. І. Ткаченко, І. О. «Композиція танцю та мистецтво балетмейстера» URL:

- <https://repository.sspu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/8c4b27f4-adf2-4906-8b25-0ae6e2cfd802/content>
10. Загайкевич М. П. «Драматургія балету» Київ, 1987, Наукова думка
 11. Зайдель Т. В. Стаття «Музика і хореографія» URL:
[https://repository.ldufk.edu.ua/bitstream/34606048/30902/1/ЛЕКЦІЯ%201_ПО%20\(1\).pdf](https://repository.ldufk.edu.ua/bitstream/34606048/30902/1/ЛЕКЦІЯ%201_ПО%20(1).pdf)
 12. Кравченко І. А. «Основи музичного аналізу в роботі хореографа»
URL: <http://ekhsuir.kspu.edu/handle/123456789/2782>
 13. Крамар Т. Стаття: «Свобода як контамінація вибору та необхідності»
URL: https://old-zdia.znu.edu.ua/gazeta/VISNIK_39_10.pdf
 14. Кривохижа А. М. «Роздумах про мистецтво танцю. Записи балетмейстера», Кіровоград, 2012, Центральне-Українське видавництво
 15. Лань О. «Мистецтво балетмейстера: хореографія великої форми»
URL: <https://kultart.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/03/Lan-O.-Mystetstvo-baletmeystera.-KHoreohrafiia-velykoi-formy.-navch-metod.-posibnyk.pdf>
 16. Левицька Н. М., Колосюк В. О., Буравченко С. Б., Береговий С. І., Кобилянський Є. Е., Силка О. З., Сторожик І. І. «Історія України» Київ, 2015, Кондор, ст. 105-109
 17. Москалець В. «Загальна психологія» Київ, 2020, Ліра-К
 18. Москалець В. «Психологія особистості» Київ, 2023, Ліра-К
 19. Орбана – Лембрика Л. «Залежність поведінки особистості від впливу проблематичного суспільства» URL:
<http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/29719/1/Орбан-Лембрик.pdf>
 20. Павелків Р. «Загальна психологія» Київ, 2009, Кондор
 21. Пацунова Л. К. Стаття «Робота балетмейстера над створенням репертуару в хореографічному колективі» URL:
<https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/24081/Pacunova%20L.%20K.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

22. Плахотнюка О. А. «Стили та напрямки сучасного хореографічного мистецтва» Харків, 2007, МСУ
23. Самохвалова Л., Савчук Л., Марчук В. «Форми постановки танців»
URL: <https://kmaecm.edu.ua/wp-content/uploads/osnova-samohvalova-2.pdf>
24. Свідерська О. І. Стаття «Психологічні особливості формування магічного мислення» URL: [\(PDF\) ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МАГІЧНОГО МИСЛЕННЯ \(researchgate.net\)](https://www.researchgate.net/publication/354111111_PSIKHOLOGICNI_OSOBLIVOSTI_FORMUVANNIA_MAGICHNOGO_MISLENNIA)
25. Сидоренко Л. І. Стаття: «Філософське осмислення людини» URL: <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/sid-phil-human.htm>
26. Столярченко О. Б. «Психологія особистості» URL: [<4D6963726F736F667420576F7264202D20D2E8F2F3EB5FCFF1E8F5EEEBEEEE3B3FF5FEEF1EEE1E8F1F2EEF1F2B35FD1F2EEEBFFF0E5EDEAEE> \(lnu.edu.ua\)](https://lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/04/4D6963726F736F667420576F7264202D20D2E8F2F3EB5FCFF1E8F5EEEBEEEE3B3FF5FEEF1EEE1E8F1F2EEF1F2B35FD1F2EEEBFFF0E5EDEAEE.pdf)
27. Токаренко Н. М., Шамне А, В. «Основи вікової психології» URL: [Возрастная_психология.pdf \(kdpu.edu.ua\)](https://kdpu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/04/Vozrastnaya-psihologiya.pdf)
28. Хвильовий М. новела «Я (Романтика)»
29. Хольченкова Н. М. Стаття «Сучасний танець: основні напрями та характерні особливості розвитку» Чернігів, 2018, ЧДПУ
30. Шариков Д. «Класифікація сучасної хореографії» URL: <https://kmaecm.edu.ua/wp-content/uploads/sharykov-d.i.-klasyfikacziya-suchasnoyi-horeografiyi.pdf>
31. Шариков Д «Contemporary dance» у балетмейстерському мистецтві.
URL: <https://kmaecm.edu.ua/wp-content/uploads/sharikov-d.i.-contemporary-dance.pdf>
32. Шевченко В. Т. «Мистецтво балетмейстера в народно-сценічному танці» Київ, 2006, ст. 7-11
33. «Мистецтво балетмейстера» Київ, 2019

ДОДАТКИ

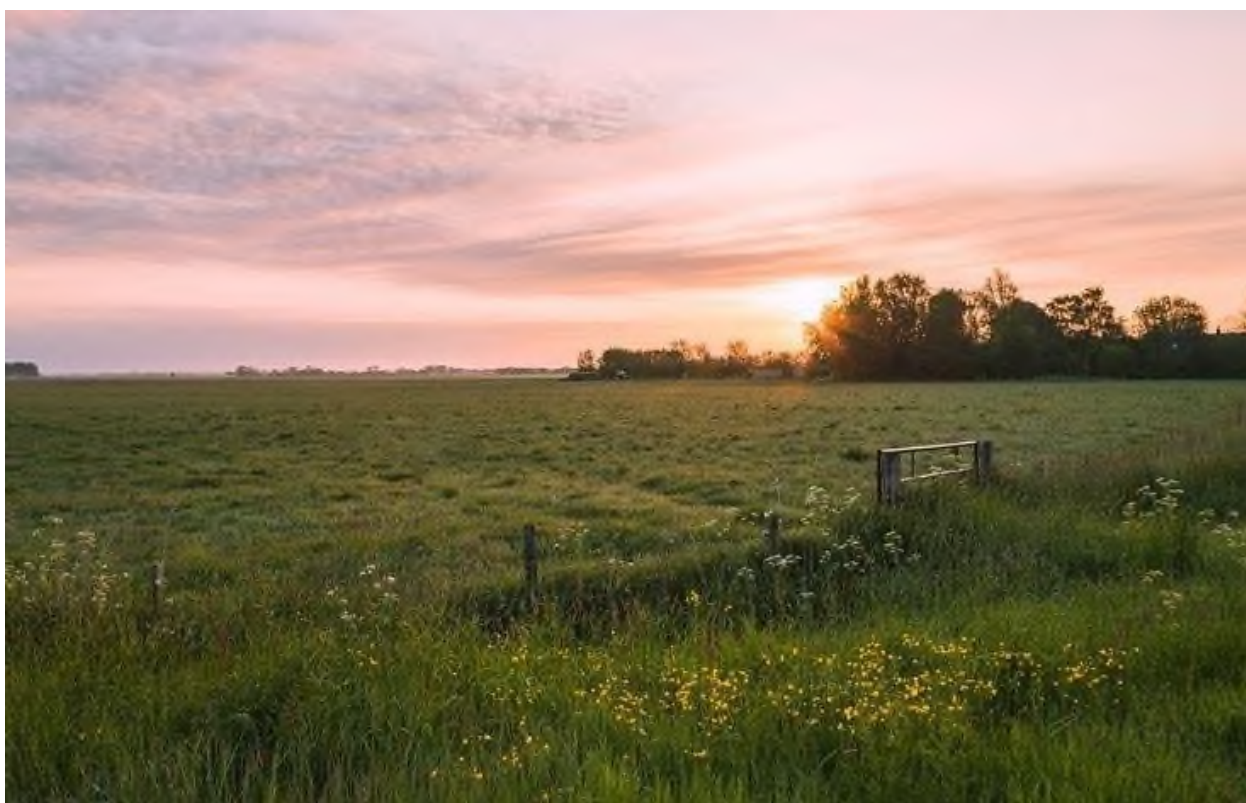
Додаток А. Окраїна міста

Додаток Б. Кабінет головного героя

Додаток В. Поле

Додаток Г. Пістолет

Додаток Д. Робочий стіл та стілець.

Додаток Е. Костюм головного героя. Біла рубашка та чорні штани.

Додаток Ж. Джазовки

Додаток 3. Костюм матері головного героя у першій сцені.

Додаток И. Костюм матері головного героя у третій сцені.

Додаток К. Костюм маленького «Я»

Додаток Л. Костюми безневинних душ

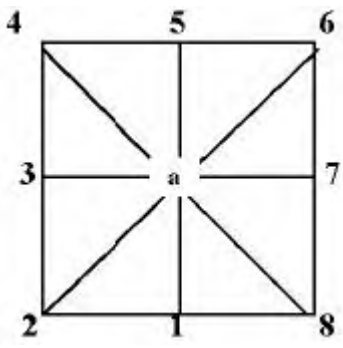

Додаток М. Сценічний макіяж матері головного героя

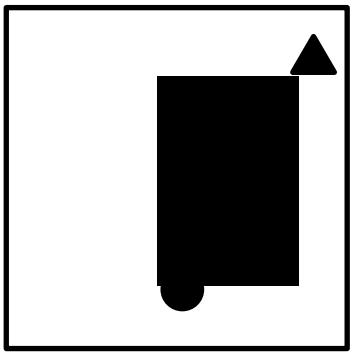

Додаток Н.

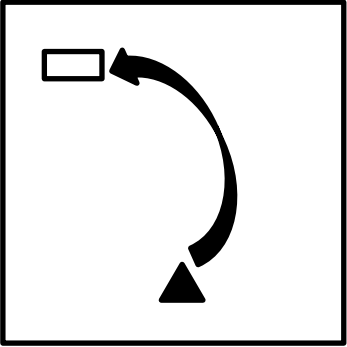
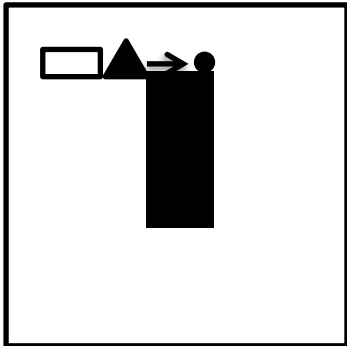
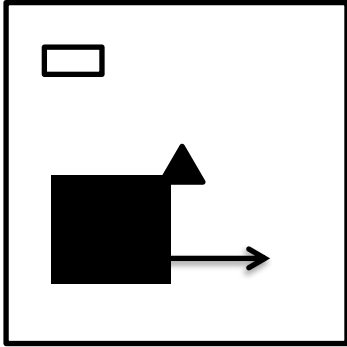
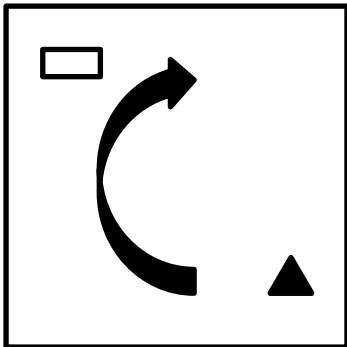
Графічний запис

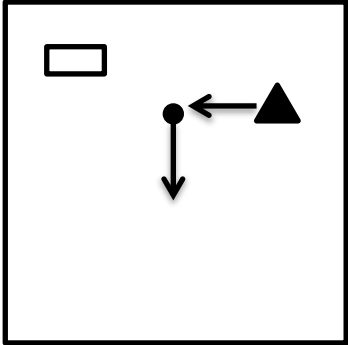
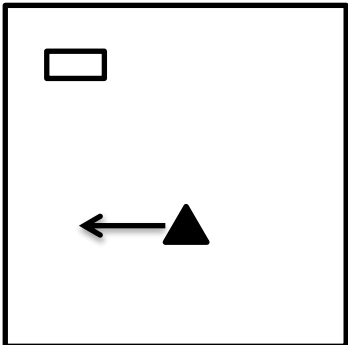
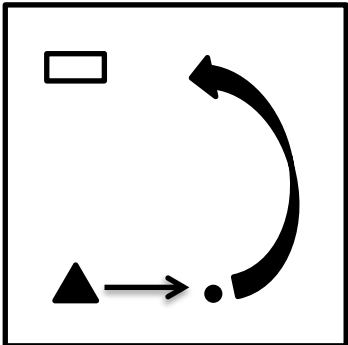
Задня фонова завіса Авансцена	Зображення сценічного простору
	Умовні позначення: - Головний герой - Мати головного героя - Маленький «Я» - Безневинні душі - Стіл

Сцена 1

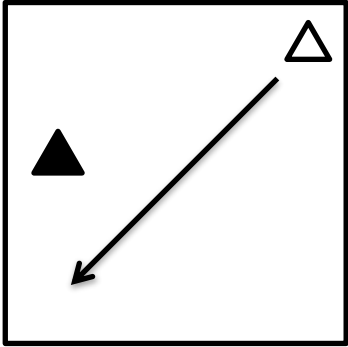
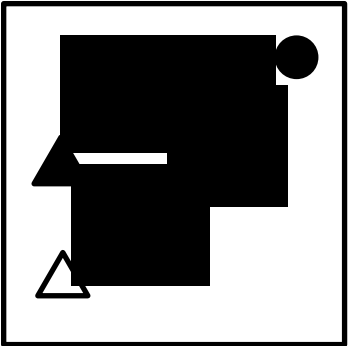
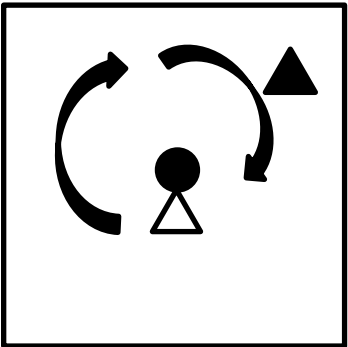
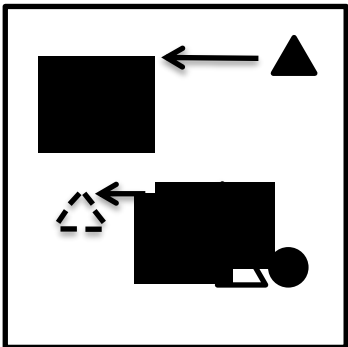
	ЗТМ, по центру авансцени стоїть мати головного героя. «Я» йде до своєї матері важкими кроками. Підійшовши до неї він її обіймає та підносить до скроні голови пістолет та робить постріл. Після звуку пострілу ЗТМ.
---	--

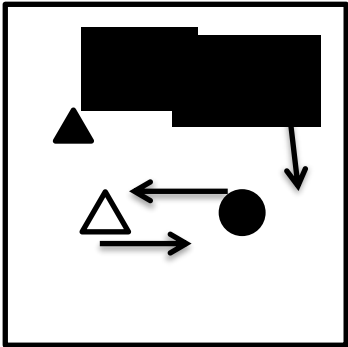
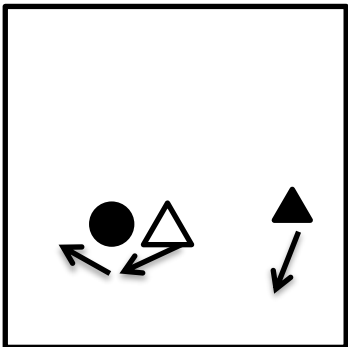
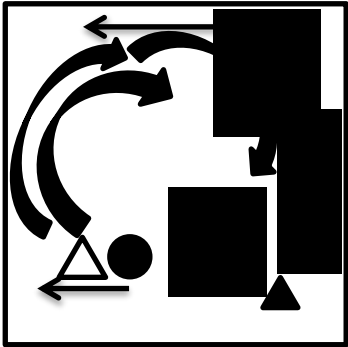
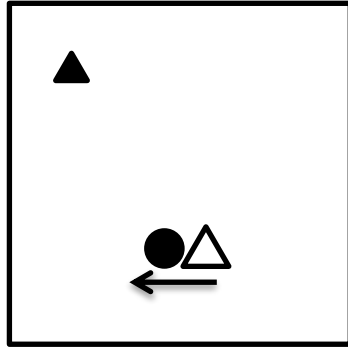
Сцена 2

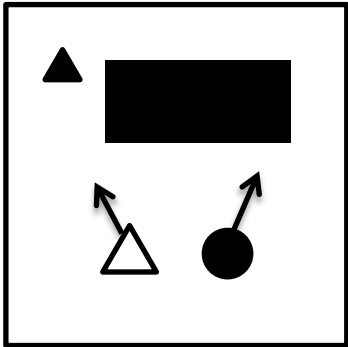
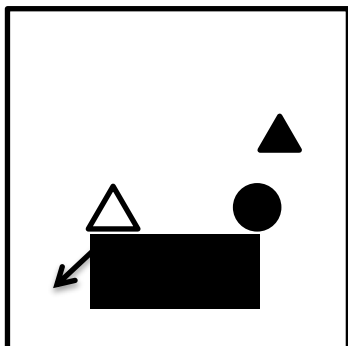
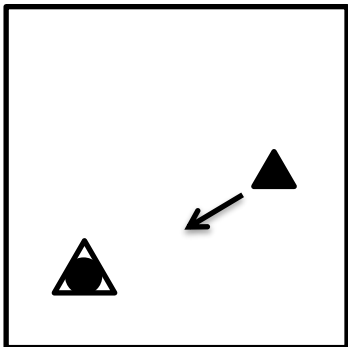
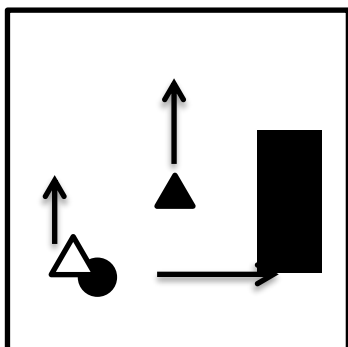
1. 	ЗТМ, головний герой опиняється у своєму робочому кабінеті. Він починає розуміти що він накоїв. «Я» біжить до свого столу, та починає передирати документи.
2. 	Головний герой сповзає по столу до підлоги та поворотами через спину, перекатами опиняється по центру четвертої куліси. Він звичайними кроками доходить до центру сцени.
3. 	Головний герой робить tour і проходить до 2 точки на сцені. Далі комбінацією проходить до 8 точки сцени.
4. 	Виконавець проходить jete saut de basque по пів колу та доходить до 6 точки сцени.

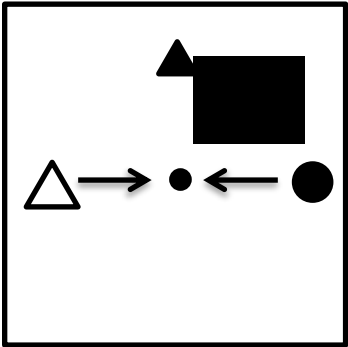
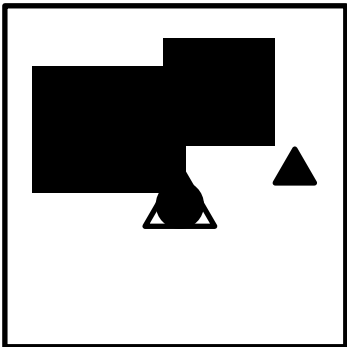
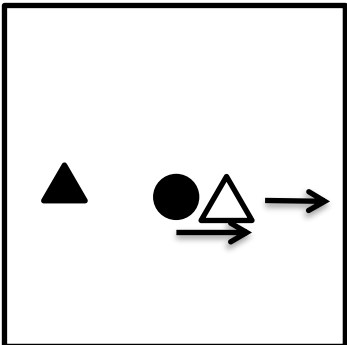
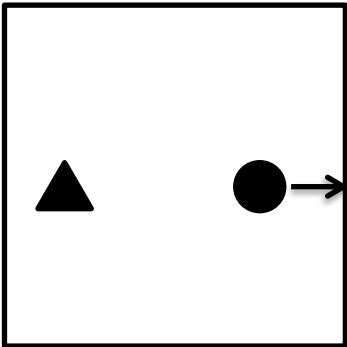
5. 	Головний герой робить tombe до 7 точки, руки малюють кало. Комбінацією переходить до центру сцени у 2 кулісі. У цих рухах головний герой реоедає свою біль від зробленого вибору
6. 	Головний герой біжить до першої куліси та робить перекидний.
7. 	Комбінацією він проходить до центру сцени першої куліси та падає на коліна, піднімаючись з них йде до свого робочого столу та засинає на йому. ЗТМ.

Сцена 3

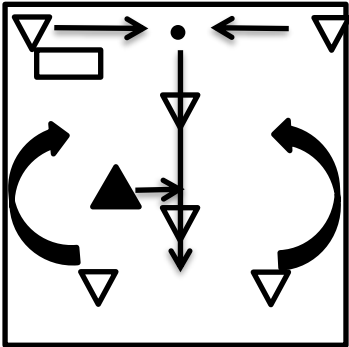
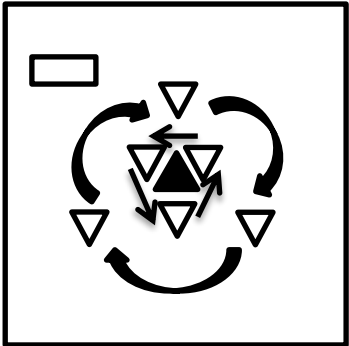
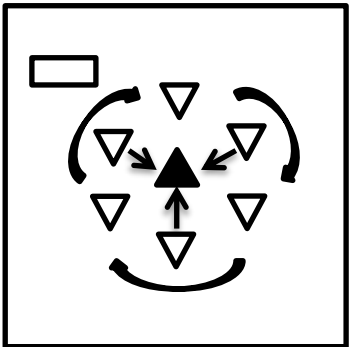
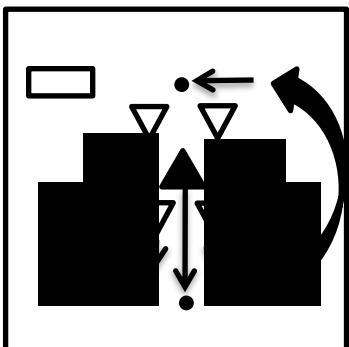
	1. ЗТМ. Головний герой відкриває очі та не розуміє де він знаходиться. Він підіймається та озирається. У цей момент на сцені з'являється маленький «Я» (головний герой у дитинстві). Дитина біжить по сцені від 6 точки до 2 точки сцени, зупиняється у першій кулісі. ін не помічає головного героя.
	2. На сцені з'являється мати головного героя. Вона підходить до центру сцени. До неї підбігає маленький «Я». Головний герой побачивши маму підбігає до неї, але вона його не бачить.
	3. Мати обнімає маленького «Я» та крити його навколо себе. У цей час за цим спостерігає «Я». Далі комбінація port de bras руками, маленький «Я» тікає від мами по колу до 8 точки сцени, далі за ним бідить його мати.
	4. Мати ловить свого сина за плечі. Вони беруть за кури ти круговим рухам доходять до центру сцени. Докрутившись до місця, вони розходяться один він одного. Головний герой рухається по сцені та пробує добратися до матері.

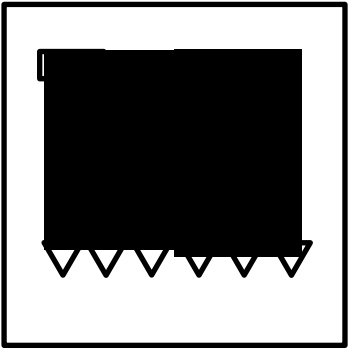
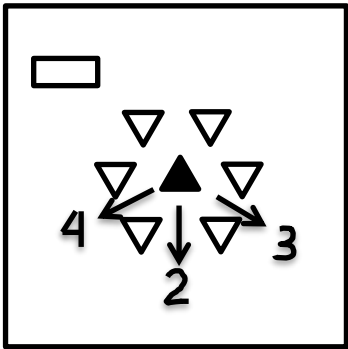
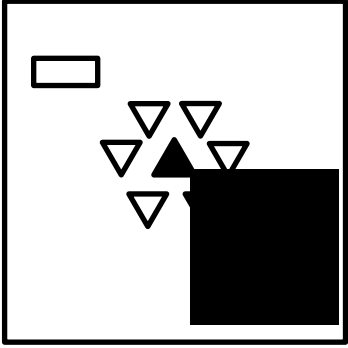
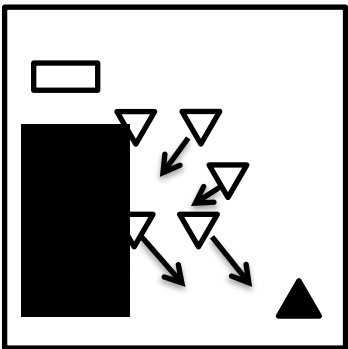
	5. Мама та маленький «Я» роблять комбінацію з pirouette і tombe один до одного. Міняються місцями поворотами через руку. Головний герой рухається по сцені та пробує добратися до матері.
	6. Маленький «Я» закручується до мами та розкручується в іншу сторону. Головний герой рухається по сцені та дивиться що відбувається.
	7. Мити переходить на іншу сторону та бере малого «Я» на обертальну підтримку. Ставить його та тікає від його до 1 точки по колу. Маленький «Я» здоганяє її. Головний герой біжить до мами, але та його не бачить.
	8. Мама робить glissade та сідає у коліно. Через її коліно маленький «Я» робить переворот. Головний герой встає на коліна та спостерігає за дієм.

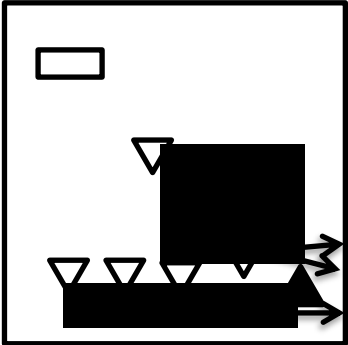
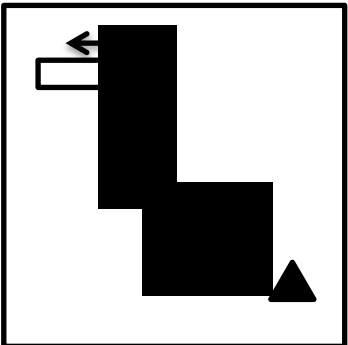
9. 	Мама та маленький «Я» встають та ідуть до 2 куліси.. Мати починає робити grand pirouette, малий «Я» родить 2 grand pirouette та зупиняється. Головний герой підбігає до матері, але не може до неї підійти ближче.
10. 	Малий «Я» дивиться на мати та підходить до 2 точки сцени та сідає. Мити підбігають до сина та обнімає його. Вона прокручує його навколо себе та зупиняє ця обличчям до 2 точки сцени. Головний герой спостерігає за ними.
11. 	Зупиняються обличчям до 2 точки сцени. Малий «Я» обходить матір та встає їй на бедра заду та тягнеться до 2 точки сцени. Мити притуляє його до себе та робить з ним поворот навколо себе. Після повороту спускає малого «Я» на підлогу. Головний герой підходить до центру сцени.
12. 	Мати відходить від малого «Я» комбінацією до 8, а потім до 7 точки сцени. У цей момент малий «Я» підходить до 3 точки сцени та стає напроти матері. Головний герой не розуміє що робиться та відходить назад.

13. 	Мати та її син роблять комбінацію з поворотом та підходять один до одного. Головний герой знову рухається до матері.
14. 	Мати садить сина на бедро та через поворот бере його на руки та починає його загойдувати. Головний герой рухається по сцені та пробує добратися до матері.
15. 	Малий «Я» тікає за куліси. Мати продовжує йти повільно за ним. Головний герой дивиться як мати йде від його.
16. 	Коли мати підходить до куліси головний герой кричить «Мамо!». Вона обертається до його та уходить за куліси. ЗТМ

Сцена 4

1. 	ЗТМ. Головний герой підіймається з полу та тримається за голову. З 4-х куліс (4 та 6 точки сцени) вибігають безневинні душі, по троє дівчат з кожної сторони, біжать до 1 т.с. у лінії та розходяться по сторонам. Безневинні душі, які вибігають з 6 точки залу обігають головного героя, він йде до центру сцени.
2. 	Безневинні душі продовжують бігти навколо головного героя. Головний герой під час цього робить покачування тримаючись за голову руками.
3. 	Безневинні душі зупиняються навколо головного героя. Троє безневинних душ виходять з кола та роблять 2 tour pique z sissonne навколо головного героя, інші безневинні душі штовхають (мучають) його.
4. 	Головний герой вибігає з кола вперед. Безневинні душі формують лінію (у 2 кулісі) позаду головного героя та роблять комбінацію. Головний герой, під час комбінації безневинних душ, тікає за них.

5. 	Безневинні душі забігають навколо головного героя.
6. 	Головний герой намагається вибратися з нього. Робить tour у повітрі, на приземлені безневинні душі накривають головного героя руками. Головний герой намагається вибратися через низ, душі заштовхують його назад. Він робить tombe вправо, душі заштовхують його назад, tombe в ліво, те саме.
7. 	Головний герой відштовхує безневинні душі та біжить до 8 точки сцени.
8. 	Безневинні душі переходять у «клин» та роблять комбінацію.

9. 	Після комбінації безневинних душ, вони забігають по одному за куліси, водночас штовхаючи головного героя у різні сторони. Від поштовху останньої душі головний герой падає на землю.
10. 	По черзі вмикаються простріли з куліс на які реагує головний герой. Перший – з 2 куліси чоловічої сторони, головний герой встає з підлоги Другий – з 3 куліси жіночої сторони, головний герой біжить від його до центру сцени Третій – промінь, який направлений на стіл головного героя. Він підбігає до столу та бере у руки пістолет Звук вистрілу – головний герой падає на стіл. ЗТМ.